

NOTAT

Miljø- og
Fødevarerministeriet
Naturstyrelsen

Naturbeskyttelse
J.nr. NST-701-00107
Ref. EHP
Den 28. april 2016

Råstofindvinding i Øresund

Baggrund

Der har i årtier været gennemført råstofindvinding i Øresund¹ samtidig med, at der foregår et aktivt erhvervsfiskeri og fritids- og lystfiskeri. I relation til fiskeri er Øresund et unikt område, idet der siden 1932 af hensyn til sejladsikkerhed har været et forbud mod trawlfiskeri i hele Øresund. Området er særligt attraktivt for kystfiskere.

Der var en intensiv råstofindvinding i to ældre indvindingsområder i Øresund i 2012-2014 i forbindelse med udbygning af Københavns Nordhavn. Indvindingen i 2012 var på godt 600.000 m³ og i 2013 på ca. 220.000 m³. Til sammenligning var der i perioden 1990-2014 en gennemsnitlig indvinding på ca. 150.000 m³ med større udsving fra år til år. Ud over den store indvinding skete der også en overskridelse af de tilladte mængder.

Stramning af regler for råstofindvinding og andre initiativer

På baggrund af den intensive indvinding og overskridelserne af de tilladte mængder i Øresund blev der per 26. marts 2015 gennemført ændringer af fællesområdebekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 287 om ændring af bekendtgørelse om udlægning af områder for fælles indvinding af råstoffer fra havbunden). Med ændringerne blev der bl.a. indført årlige lofter for indvinding i 36 fællesområder (fordelt i alle danske havområder) for at sikre, at miljøet ikke belastes af indvinding af meget større mængde end hidtil forudsat. Endvidere er der i 2015 indført forbedringer af Naturstyrelsens muligheder for at føre tilsyn med virksomhedernes overholdelse af vilkår om indvindingsmængde i fællesområder, hvor alle kan få tilladelse til at indvinde. Bl.a. kan Naturstyrelsen kræve, at der indberettes hyppigere end kvartalsvis, f.eks. hvis der er så lidt tilbage i området, at der er risiko for, at mængden overskrides inden næste ordinære indberetning. Der er også indført et udtrykkeligt krav om, at det straks skal indberettes, hvis en indvinder har indvundet hele den offentliggjorte restmængde i et område. Desuden er der indført pligt til at give meddelelse, hvis en indvinder agter inden for de næste tre måneder at indvinde mere end halvdelen af den offentliggjorte (årlige eller samlede) restmængde i et område.

Ved den seneste ændring af bekendtgørelse for råstofindvinding på havet (bekendtgørelse nr. 1306 af 24. november 2015) er kravene i miljøundersøgelserne forud for nye indvindingstilladelser blevet udbygget og præciseret. Bl.a. er kravene til belysning af fiskeriets interesser uddybet, herunder, at der til brug for miljøvurderingen skal indhentes alle tilgængelige oplysninger om fiskeriinteresser og gyde- og opvækstområder for fisk. I praksis betyder det en bedre sikring af balancen mellem råstofindvinding på den ene side og fiskeri- og miljøhensyn på den anden side, når der gives nye

---

¹ I dette notat forstås Øresund som den del, der ligger nord for Øresundsbroen.

tilladelser. Der er også krav om vurdering af indvindingsmetode, f.eks. stik- og slæbesugning, i relation til påvirkning af havbund, fiskeri mv.

Råstofindvinding i Øresund

Der er i dag 2 områder, som er åbne for indvinding i Øresund. Det er områderne Lappegrund og Skovshoved. I området Lappegrund må der årligt indvindes op til 66.000 m³. Restmængden i området Skovshoved er knap 6.000 m³. Der kan således nu højest indvindes op til knap 72.000 m³ på et år.

Naturstyrelsen har for øjeblikket modtaget én ansøgning om udvidelse af mængden i Vedbæk-området. Efter aftale med ansøger er behandlingen af ansøgningen stillet i bero, indtil der er taget stilling til den fremtidige indvinding i Øresund. Før der kan gives en eventuel ny tilladelse i området, vil der være en proces med høring af interessenter og af offentligheden.

Gennemførte undersøgelser

Der blev i løbet af 2014 igangsat fire undersøgelser i Øresund:

- *Marin råstofkortlægning og miljøundersøgelser i Øresund 2014* (GEUS og Aarhus Universitet, DCE). Formålet har været dels at kortlægge råstofforekomster i Øresund, dels at belyse råstofindvindingsens miljøpåvirkning i de tre eksisterende fællesområder: Lappegrunden, Nivå Flak og Skovshoved. Området Vedbæk er ikke medtaget, da en råstofvirksomhed i forbindelse med udarbejdelse af ansøgning om tilladelse til råstofindvinding har gennemført miljøundersøgelser.
- *Miljøvurdering af fællesområdet Disken* (Orbicon A/S). Formålet har været at beskrive og kortlægge plante- og dyresamfund på den danske del af "Disken" og udarbejde en analyse af råstofindvindingsens påvirkning af det omkringliggende havmiljø og rekolonisering af området efter endt råstofindvinding.
- *Case-study for forekomst af fiskehabitater i Øresund* (DTU Aqua). Undersøgelsen er gennemført i samarbejde med NaturErhvervstyrelsen. Som led i et projekt om udvikling af en metode til kortlægning af fiskehabitater (gyde- og opvækstområder samt fiskepladser), er der udarbejdet en case-study for forekomsten af fiskehabitater i Øresund.
- *Erhvervsøkonomisk analyse af råstofindvinding i Øresund* (NIRAS) Formålet har været at analysere de erhvervsøkonomiske konsekvenser ved fire forskellige scenarier (25 %, 50 %, 75% og 100% forbud) vurderet op imod et basisscenarie med uændret indvindingsmængde.

Rapporterne kan ses på Naturstyrelsens hjemmeside:

<http://naturstyrelsen.dk/vandmiljoe/havet/raastoffer/raastofindvinding-paa-havet/udgivelser/>

Resultater af undersøgelserne

Den marine råstofkortlægning viser, at der er betydelige råstofforekomster i Øresund. Der er kortlagt 48,1 mio. m³ "påviste ressourcer" (hvor forekomsten er beskrevet med stor sikkerhed ud fra datamaterialet). Materialet består hovedsageligt af fint til mellemkornet sand, men også grus og ral (2 mio. m³). Herudover er der kortlagt 180 mio. m³ "sandsynlige ressourcer" (hvor forekomsten er rimelig velkendt ud fra datamateriale).

Råstofindvinding medfører altid en påvirkning af miljøet i det område, hvor indvindingen finder sted. De gennemførte miljøundersøgelser viser, at den hidtidige råstofindvinding som forventet har haft en negativ miljøpåvirkning i indvindingsområderne og en mindre negativ påvirkning i de tilhørende påvirkningszoner (500 m rundt om indvindingsområderne). Der er gennemført en modellering af sedimentspild ved råstofindvinding i tre indvindingsområder for at få belyst sedimentspildet uden for indvindingsområderne og påvirkningszonerne. Modelleringerne indikerer, at sedimentspildet er af en størrelsesorden, hvor det med stor sandsynlighed formodes ikke at have miljømæssige effekter på flora

og fauna uden for påvirkningszonen. Miljørapporten kan dog ikke udelukke, at større fremtidige råstofvindinger lokalt i et område vil medføre, at miljøet påvirkes negativt.

Den gennemførte fiskehabitatundersøgelse indikerer, at der er meget få områder i Øresund, som i løbet af et år ikke fungerer som levested for mindst en af de i alt 7 undersøgte arter. Undersøgelserne har også vist, at der er større eller mindre fiskeriinteresser i råstofvindingsområderne.

Den gennemførte analyse af de erhvervsøkonomiske konsekvenser viser, at en reduktion af råstofvindingerne i Øresund vil give årlige meromkostninger for bygge- og anlægssektoren på op til ca. 1,4 mio. kr./år ved 25 % reduktion og ca. 12,8 mio. kr. ved 100 % reduktion, hvilket vurderes at være en meget lille merudgift i forhold sektorens samlede omsætning.